СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 40. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19 ЛЮТОГО 1948 No. 40. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 19, 1948 VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІДГОТОВА ВЕЛИКИХ МІСТ ДО АТОМОВОЇ ОБОРОНИ

Ню Йорк, 18 лютого. — Посадники 250 найбільших американських міст, зібрані на річній нараді, дістали осторогу перед страхіттями нападу з повітря і зазив, щоб підготовити все можливе до оборони. Генерал майор Гаролд Р. Бул, заступник голови організації й вправ генерального штабу армії, змалював посадникам страшливу картину цього, що може статися на випадок, коли б так вибухла війна й застала наші міста неприготованими до оборони. Бул спокійно доводив, що одна атомова бомба, всилі 40,000 тон, знищить буквально все органічне життя й будинки в промірі трьох четвертин милі; дальше довершить великого знищення життя й маєтків в промірі двох миль, а накоїть великих шкід в промірі сімох або вісьмох миль. Лютенант генерал Леслі Р. Гровс, який був головою проєкту при виробі першої атомової бомби, виказував, що міста не мають чого боятися нападу, коли заздалегідь пороблять підготову до оборони. Попри справу оборони міст посадники обговорювали незавидний стан фінансів великих міст. Головою конференції посадників вибраний шостий раз Джордж В. Велі, посадник з Гренде Репидс, Миш.

СЕНАТ НАЙШОВ ФОНДИ НА ВИДУЖАННЯ ЕВРОПИ

Вашингтон. — Сенатська комісія закордонних справ одноголосно рішила призначити на покриття видатків, звязаних з Пляном Маршала три більйони долярів з надвишки, яка останеться з бюджету на біжучий рік. Ця сума вистарчить на діяння Пляну впродовж перших 12 місяців, починаючи від 1 квітня. Після такого рішення в справі фондів, комісія 13 голосами без жадної опозиції, прийняла поправлений Плян Маршала і передала його під рішення повного сенату. Оба рішення посувають значно наперед прийняття Пляну Маршала в повнім конгресі. — Перед сенатською комісією закордонних справ явилася делегація робітничих організацій з доманганням, щоб в адміністрації Пляну Маршала були заступлені теж робітничі інтереси. Сен. Ванденберг прийняв це домагання прихильно.

ВОЛЕСІВЕЦЬ ПЕРЕМІГ ПРИ ДОПОВНЯЮЧИХ ВИБОРАХ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 18 лютого. — При доповняючих виборах на конгресмена з 24 дистрикту на передмісті Бронкс переміг учора Ліо Айзаксон, кандидат „третьої партії", тобто цієї групи, що підтримує Генрія Волеса на президента. Він дістав 22,697 голосів, а його противник Карл Пропер, кандидат Демократичної партії, 12,578 голосів. Крім цих двох був ще кандидат лібералів, Дін Алфанґе, який дістав 3,840 голосів, а республиканець Джозеф Де Нігріс дістав 1,482 голосів. Айзаксон заявив, що це є перемога прихильників миру і противників Пляну Маршала, а Пропер сказав, що вибори виказують, як далеко комуністична небезпека загрожує Злученим Державам. Тепер буде в конгресі, на продовж 9 місяців, двох прихильників большевицької політики, а це Віто Маркантоніо і Айзаксон, оба з Ню Йорку й оба сусіди по виборчих округах.

Вісті з Тампа, на Флориді, де перебуває Генрі Волес, звідомляють, що Волес заповідає успіх третьої політичної партії над „подвійним стандартом заграничної політики" і каже, що третя партія буде першою партією при виборах в 1948 р.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ ЖІНОК ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ІНФЛЯЦІЇ

Вашингтон. — В розмові з жінками Жіночого Бюра департаменту праці президент візвав американське жіноцтво боротися проти інфляції ощадністю при закупі життєвих артикулів. Він сказав, що дотеперішня обережність при закупні вже виявила деякі успіхи. Президент пригадав жінкам, що перед ними стоїть багато недокінчених завдань, яких він не потребує вичисляти, однаке над ними треба переводити студії.

ПОЗИВАЮТЬ ДРУКАРСЬКУ ЮНІЮ ЗА ВІДШКОДУВАННЯ НА $380,000

Филаделфія. — Організація Друкарських Підприємців внесла позав до суду проти филаделфійської друкарської юнії за відшкодування в сумі $380,000. Це домагання оперте на законі Тефта-Гартлія. Юнія, як кажуть позовники, недопускала до збірних переговорів, дальше заборонювала членам працювати понад означений час, переводила другорядні бойкоти і це разом нанесло шкоди підприємцям у згаданій висоті.

ЧУЖИННІ КОМУНІСТИ ВТРАТИЛИ ПРАВО ПОБУТУ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Два з провідних комуністів, які перебувають незаконно в Злучених Державах, а тепер приміщені вже в іміграційній стації на Елис Айленд, програли в боротьбі за признання дальшого побуту і тепер уже нічого не стоїть на перешкоді до їх депортування. Це такі комуністи: Джан Вилйемсон, секретар праці Американської Комуністичної Партії, який є уродженцем британських островів в Західній Індії і Геральд Айслер, уродженець Німеччини і агент Кремля в Злучених Державах. Таксамо втратив право дальшої оборони фердинанд С. Смит, теж уродженець британських островів, який за час свого побуту в Америці зорганізував морську юнію і безупинно вживав її на викликування корабельних страйків проти Америки. Четвертий важливий комуніст, Ганс Айслер, добровільно згодився виїхати з Америки і вже пороблено всі приготування.

Стримано вивіз нафти закордон на 48 годин

Вашингтон, 17. лютого. — Департамент торгівлі заборонив видавати дозволи на вивіз закордон нафти на топливо й газоліни на 48 годин. Заки знесуть заборону, буде складений новий плян для експорту олію й газоліни. Речник департаменту торгівлі вияснив репортерам, що спинення вивозу нафти не є те саме, що военне „ембарго" на вивіз стратегічних матеріялів, лише хвилеве зарядження, щоб експерти мали час розглянути положення та придумання нових квот на експорт.

ФАРЛІ ПРИПИСУЄ СВІТОВІ СТРАХІТТЯ ТАЙНИМ УМОВАМ РУЗВЕЛТА.

Гемилтон, Н. Й. — Джеймс А. Фарлі, головний почтмайстер з кабінету Рузвелта, заявив, що „кров, смерть і страх", які шаліють тепер у світі, треба приписати тайним умовам Рузвелта за часів його президентури. Це сказав Фарлі на отворенні серії лекцій над людськими відносинами, які уладжує колегія Колгейт в 1949 р. Він закинув Рузвелтові бажання затримати владу в своїх руках і схарактеризував це бажання як небезпеку для нації й партії саме тоді, коли ум Рузвелта був уже ослаблений. Найбільші теперішні нещастя в світі походять з умов і заряджень з часів третьої й четвертої каденції президента Рузвелта, головно з конференцій в Тегерані і в Ялті, коли то поділено світ потайки і ця таємна дипломатія стала скринькою нещасть Пандори, вияснив Фарлі. Про третю партію він сказав, що вона змагає до панування меншини над більшістю й тому є небезпечна.

ТРУМАН ГЛЯДИТЬ ОПТИМІСТИЧНО НА МИР.

Вашингтон. — Президент Труман прийняв на гостині в Білому Домі американських делегатів до Виховної, Наукової й Культурної Організації Обєднаних Диржав (УНЕСКО) і перед ними висловив приватно погляд, що він є оптиміст в справі втримання світового миру. Делегати є водночас дорадниками департаменту стейту в справах закордонної політики.

МАРШАЛ ЗА ДОЗВІЛ НА ПРОДАЖ КОРАБЛІВ.

Вашингтон. — Секретар стейту Джордж Маршал візвав палату репрезентантів змінити рішення сенату, який заборонив продавати американські торговельні кораблі. Маршал заявився за дозвіл на продаж у листі до конгресмена Алвина Ф. Вайкела, предсідника комісії торговельної фльоти.

ПРЕЗИДЕНТ ЧІЛЕ ВИХАВ ДО АНТАРКТИДИ ДЛЯ ОБОРОНИ ОСТРОВА

З чілійського корабля Президенте Пінато оприлюднено вістку, що президент республики Чіле, Габрієль Віделя, приплив уже до Заливу Незалежности, щоб в такий спосіб підтримати претенції республики Чіле до острова Гриніч. До того острова зголошує свої претенсії теж Англія та Арґентина.

ГРЕКИ ВІТАЮТЬ ЗВІДОМЛЕННЯ ТРУМАНА

Атени, Греція, 17. лютого. — Ціла грецька преса з великим одушевленням зареагувала сьогодні на вчорашнє звідомлення президента Трумана в Конгресі про допомогу Греції. При цій нагоді стверджується, що звідомлення президента повністю покривається теж з фактами, наявними в Греції. Урядові радіовисильні Болгарії і Югославії використовують цю нагоду до чергових нападів на Америку. Американська місія в Греції сьогодні знову повідомила про причалення до грецьких портів нових кораблів з дальшою американською допомогою. В північних областях країни урядові війська з успіхом переводять дальше очищування терену від большевицьких партизанів. Протягом сьогоднішнього дня в різних місцевостях Греції виконано вирок смерти на 30 комуністах.

СТАСЕН ПРОТИ ДАЛЬШОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОСІЇ.

Луїстон, Айдаго. — Бувший губернатор Гаролд А. Стасен, з Минесоти, заявив, що вигляди на мир в теперішньому часі є загрожені немудрою й небезпечною політикою загоджування, яку веде президент Труман відносно Росії. Стасен поновно візвав президента, щоб він застановив всякий вивіз промислової машинерії до Росії, доки ця держава не змінить своєї закордонної політики на ліпше.

ВІДЛОЖЕНО НАРАДИ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 17. лютого. — Рада Безпеки О.Д. відложила сьогодні до найблищого вівтірка наради в справі Палестини. Діло в тому, що рішення в цій справі, головно щодо створення та застосування міжнародної армії для переведення в життя рішення Генеральної Асамблеї про поділ країни, матиме світово-політичне значення і тому кожному представникові в Раді Безпеки дається ще нагоду порозумітися в цій справі зі своїм урядом.

АРАБИ „ГЛУХІ" НА ЗАКЛИК ПРЕЗ. ТРУМАНА.

Каїро, 17. лютого. — Сьогодні тут повідомлено, що вчоранший заклик президента Трумана до здержливости арабів в їх акції щодо Палестини, потрапив до „глухих вух". Секретар Арабської Ліги заявив, що заклик президента Трумана і навіть міжнародна армія не змінять арабського відношення і акції проти поділу Палестини.

Видатна роля Британії в допомозі скитальникам

БРИТАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В О.Д. ЗАКЛИКАЄ ВСІ КРАЇНИ ДО СПІВПРАЦІ З І.Р.О.

Лейк Соксес, Н. Й., 18. лютого. — Кристофер Мейґю, британський парляментарний державний підсекретар для закордонних справ і представник Великої Британії на теперішній сесії Економічної і Соціяльної Ради О.Д. вчора заявив, що світова проблема переміщених осіб може бути розвязана постійною співпрацею урядів поодиноких країн з Міжнародною Організацією для Збігців (ІРО). Для прикладу він навів великі супіхи такої співпраці збоку Великої Британії, що досі дала вже приміщення понад 250,000 збігцям, переважно зі східної Европи, в тому більшість поляків. Мейгю ствердив, що всі зажалення Совєтського Союзу та його сателітів, мовляв, Британія ставить перешкоди в репатріяції збігців, є безглузді і позбавлені будьяких реальних підстав. Мейгю ствердив, що про характер, поведінку та трудолюбивість поселених в Британії збігців він має тільки слова похвали і найбільшого признання. В Британії сьогодні перебуває ще 110,000 бувших польських вояків та 20,000 їх рідних. Крім того, Британія вже в останньому часі прийняла 40,000 европейських збігців, що ще продовжують приїжджати по 1,200 осіб кожного тижня. „Уряд Його Королівської Величности не має причин жаліти, що він відкрив двері своєї країни для цих нещасливців і він переконаний, що теж інші країни підуть цими слідами; їхня великодушність буде нагороджена в тисячу разів" — закінчив свої завваги британський представник.

ІРАНЦІ ПРИЙНЯЛИ ЗАКОН ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ДОПОМОГУ.

Тегеран, 17. лютого. — Іранський парлямент більшістю 76 голосів проти 6 і при 10 здержаних прийняв сьогодні законопроєкт про 10,000,000 долярів американського кредиту на закуп в Америці воєнних матеріялів, включно з танками і літаками. Законопроєкт прийнято після довгих дебат.

ПОЛЯКИ ЗААРЕШТУВАЛИ ПІЛОТІВ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Варшава, 17. лютого. — Вчора польські власті заарештували 5 американських пілотів, залогу американського літака, що привіз до Варшави американського амбасадора С. Ґрифиса. Пілотів заарештовано під закидом, що вони не мають польських віз. Сьогодні, після 24 годин передержання їх під сторожею, їх звільнено і вони негайно відлетіли до Берліна.

ЗАСУДИЛИ СПІВРОБІТНИКІВ МІКОЛАЙЧИКА.

Варшава, 17. лютого. (ЮП). — Польський суд в Ольштині засудив сьогодні на смерть двох бувших співробітників Міколайчика. Шістьох інших засуджено на довгорічну кару тюрми.

„ПОЛІТИЧНЕ ПРИМИРЯ" В ІТАЛІЇ

ВСІ ПАРТІЇ ЗРІКАЮТЬСЯ НАСИЛЬСТВА У ПЕРЕДВИБОРЧИХ АКЦІЇ

Рим, 18 лютого. Всі італійські партії вчора заключили „політичне примиря" на час перед генеральними виборами, що мають відбутися 18 квітня, виключаючи всі засоби насильства зі своєї передвиборчої акції. Точного виконання постанов „примиря" пильнуватиме окремий національний комітет, в якому заступлені представники всіх партій. В найближчих днях в цій справі буде видана окрема проклямація до італійського народу, а контрольована досі тільки урядом радіовисильна сітка буде тепер під спільного контролею всіх партій. Самі італійські вибори заповідаються справді „гарячо", що видно вже з факту, що в них братиме участь аж 102 партії, в тому багато льокальних без більшого значення. Головна розгривка відбудеться між комуністично - соціялістичним бльоком та християнсько-демократичною партією.

БРИТАНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКІ НАРАДИ В СПРАВІ КОЛОНІЙ

Париж, 17 лютого. Сьогодні тут почалася британсько-французька конференція в справі спільної політики щодо колоній. В першому спільному комунікаті стверджується, що конференція має на меті обговорити головно спільні економічні проблеми. Проте вважається, що головною ціллю нарад буде обговорення всіх спільних проблем британської і французької імперій, що малі б створити „третю силу" між Америкою і СССР.

„ГЕТЬ З ПАРЛЯМЕНТОМ" — КРИЧИТЬ ЧЕСЬКИЙ БОЛЬШЕВИК

Прага, 18 лютого. В Чехословаччині, що ще рештками сил бороняться проти совєтської „народньої демократії", повстав справжній політичний скандал внаслідок заяви предсідника всіх чеських професійних спілок та найбільш впливового комуніста після премієра Готвальда, Антона Запотоцкого. Під час публичної промови минулої неділі Запотоцкий кричав: „Геть з парляментом, якщо він не хоче прийняти і виконувати програми Генеральної Конфедерації Праці".

БОЛЬШЕВИКИ КОНФІСКУЮТЬ КНИЖКУ БИРНСА В АВСТРІЇ І НІМЕЧЧИНІ

Відень, 18 лютого. Совєтські окупаційні власті в Австрії наказали вчора повну конфіскату книжки Дж. Бирнса, „Говорячи відверто" (Спікінг Френклі). З кінцем минулого тижня переведено конфіскату цеї книжки теж в совєтській зоні Німеччини.

АТЛІ ПРОТИ ПОСТАВЛЕННЯ ПОЗА ЗАКОНОМ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Лондон, 18 лютого. Британський премієр Атлі відкинув сьогодні внесення консервативного члена парляменту, сер В. Смитерса, щоби комуністичну партію поставити поза законом, а її майно сконфіскувати. Атлі заявив, що на це він ще не бачить достаточних законних причин і це противилося б британській традиції.

МОСКВА ОБСТОЮЄ ЗВОРОТ ІТАЛІЇ ЇЇ КОЛОНІЙ

Рішення Москви вважається за трюк в передвиборчій допомозі комуністам.

Лондон, 18 лютого. Совєтський уряд, що досі видвигав власні домагання протекторату над передвоєнними італійськими колоніями в Африці, нагло повідомив італійський уряд та заступників міністрів закордонних справ трьох західних великодержав, що він обстоює залишення цих колоній під „тимчасовим протекторатом" Італії. Вже в цьому році большевики формально протестували проти творення американсько - британських військових баз на території цих колоній. Нову акцію совєтського уряду в лондонських дипломатичних колах вважається тільки за політичний трюк, призначений на допомогу італійським комуністам у найблищих виборах.

НА ШЛЯХУ ДО СВІТОВОГО ОБЄДНАННЯ РОБІТНИЦТВА

Париж, 18 лютого. В найблищому часі тут буде скликаний міжнародний конгрес протикомуністичних професійних спілок з 15 західно-европейських країн, охоплених Пляном Маршала. В конгресі візьмуть участь в характері спостерігачів теж представники Американської Федерації Праці (АФЛ) та Конгресу Індустріяльних Організацій (КІО). Сьогодні тут повідомлено, що з ініціятиви АФЛ до участи в конгресі будуть запрошені теж представники французьких професійних спілок, що в останньому часі відділилися від опанованої комуністами Генеральної Конфедерації Праці.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД БОЙКОТУЄ ФРАНЦУЗЬКОГО АМБАСАДОРА

Варшава, 17 лютого. Сьогодні в місцевій французькій амбасаді відбулося офіційне прийняття, що перемінилося в багатомовну політичну аферу, яка не залишиться без дальших наслідків. На прийняття були офіційно запрошені 80 польських державних достойників і всі вони не тільки не прийшли на прийняття, але навіть не прислали виправдання, за виїмком тільки одного міністра відбудови. Це прийняття повністю збойкотували теж місцеві совєтські дипломатичні представники.

БУВШИЙ РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ВІДВІДАЄ АМЕРИКУ

Женева, Швайцарія, 18 лютого. Вчора тут повідомлено, що б. румунський король Михайло, що недавно абдикував під напором комуністів, вибирається з відвідинами до Америки ще з кінцем цього місяця. Михайло приїде в товаристві своєї матері та кількох приятелів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

„ПОЛОВИНА ПОЛЬЩІ"

Великі оголошення в пресі сповістили, що появилася друком книжка п.н. „Я бачив зраджену Польщу", яку написав Артур Блис Лейн, американський амбасадор до Польщі, великий друг поляків. Лейн, як пишуть, навіть зрезигнував з урядового становища в департаменті стейту, щоби мати вільну руку і як приватна людина краще помогти польському народови, представляючи американцям трагедію Польщі та це, як Аліянти Польщу „зрадили". Книжка ця дістала відразу знамениту критику в цьому розумінні, що всі рецензенти проляли сльози, згадуючи, як то в Тегерані Винстон Чорчил та Френклин Д. Рузвелт віддали Сталінови майже „половину Польщі".

Ми не мали і не маємо нічого проти цього, коли хтось розповідає американському народові про трагедію Польщі, чи старається наклонити департамент стейту, щоб він виявив „твердшу руку" зглядом Кремля в справі звільнення Польщі зпід советської окупації, чи з московської сфери впливів. Ми тільки проти цеї „половини Польщі", про яку тепер піднялись з усіх боків голоси, які добачують в цій „половині" неначе всю трагедію Польщі та всю кривду, яку їй заподіяно, бо ця „половина" не є ніякою Польщею. Це ніякі польські землі, але українські, білоруські та литовські. Це в першу чергу західно-українські землі зі Львовом як центром. Тому ляментація по газетах з приводу появи книжки американського амбасадора про Польщу є помилкова щодо цього, що Чорчил та Рузвелт „зрадили" Польщу, віддаючи Сталінові „польські землі", бо це віддано українські землі, які належаться Україні, а не Росії чи Польщі й про які має право рішати український нарід, господар цих земель.

Для кращого зрозуміння цього, чому тепер про це пишеться, треба додати, що про цю „зраду" вже давно всі знали і то таки зараз по нарадах в Ялті й Тегерані. Та хоч і тоді польська пропаганда кричала про втрату „половини Польщі", мало хто звертав на це увагу. Тоді навіть точно подавано, хто в цій половині живе, та як цю „половину" Польща по першій війні загарбала. Теж вияснювано, звідки взялась „Лінія Курзона". Тоді надіялись, що Рузвелт Сталіна причарує своїм поведенням і Кремль тим заспокоїться. Тому і „половина Польщі" і „зрада" не звучали тоді драматично. Коли ж відносини зі Сталіном зачали погіршуватись і вкінці дійшло між Злученими Державами і Совєтами до такого напрученого становища, якого ми свідками, „половина Польщі" і „зрада" набрали іншої ваги в боротьбі з Кремлем. Тому теж тепер навіть словом не згадують, що тут мова про західно-українські, білоруські чи литовські землі, а тільки пишуть про „половину Польщі".

Конюнктура, як бачимо, хвилево для Польщі добра і польська пропаганда використовує це для акції за східні кордони передвоєнної Польщі. Очевидно, що якщоб ситуація змінилась і прийшло до якоїсь згоди з Москвою, знов повторилось би давне і ніхто не згадував би за „половину Польщі". Та цього польські засліплені політики не розуміють. Замісць вдаряти Кремль справедливими, моральними і розумними аргументами і так підготовляти в Америці визволення усіх народів, поневолених Росією, ці політики спиняють цю акцію, видвигаючи найболючіше місця давньої Польщі: її шовінізм та грабіж чужих земель.

Чи Америка може завернути з дороги?

У суботу, 14. лютого появилися дві різнородні кореспонденції на цю саму тему, які походили з цього самого джерела. Одна була поміщена в щоденнику Ню Йорк Таймс з підписом Бертмана Гюлена, друга в Крісчіен Саєнс Монітор, з Бостону, з підписом Джозефа С. Гарша. В Таймсі кореспонденція має заголовок: „Не слідно уступчивости збоку Советів, як це стверджують американські знавці, розглядаючи політику"; в Моніторі поданий заголовок: „Злучені Держави виставлені на гостру пробу, якщо Москва заоферує „сфери".

Зміст кореспонденції Таймсу такий: Урядовці у Вашинґтоні не відкрили якоїсь основної зміни в советській закордонній політиці, як це стверджено тут урядово. Одначе вони розглядають кілька останніх признак можливого злагіднення ворожого наставлення Кремля у його відношенні до Злучених Держав спеціяльно, а до Західного світу загально.

Хоч урядовці не виключають можливости, що може найтися підстава для випрацювання ліпшого порозуміння, то вони дуже скептично глядять на такий розвиток, а на всякий випадок до того часу, аж буде введений в життя Плян Маршала і випробувана його доцільність. Дальші інформації Гюлена такі:

„У теперішнім пляні думання урядовці були б здивовані, коли б Злучені Держави могли колинебудь дійти до повного порозуміння з комуністичною Росією навіть на випадок, коли б так прийшло до зміни в советській політиці. Вони висловлюють надію, що з часом можна буде зробити якийсь поступ, точка за точкою, аж доки не дійдеться до цілковитого зменшення тертя до такої точки, в якій можна б утримувати вдоволяючі відносини, одначе, як кажуть урядовці, дальше не можна б дійти в цій справі".

Ці урядовці твердять, що жадного з новіших випадків не можна толкувати собі в той спосіб, щоб Росія стала мякшою, або що положення змінилося від часу повороту секретаря Маршала з Лондонської Конференції Чотирьох Потуг у грудні. Урядовці кажуть, що коли вдасться обєднати західну Европу при допомозі Пляну Маршала, то саме тоді прийде час на заключення миру з Німеччиною, а **мир з Німеччиною є осередком Европейської проблеми і все інше є другорядне.**

Оці вістки кореспондента Ню Йорк Таймсу вказують ясно, що хтось робить якусь спробу змінити теперішнє наставлення Росії до Америки і хоче наперед довідатися, яке було б становище Америки, коли б справді так сталося.

Ясніше про цю справу заговорив кореспондент Монітора з Бостону, коли в самім заголовку поставив питання, яке становище займе Америка, якщо Москва заоферує „сфери"?

Коли мова про „сфери" між Росією й Америкою, то це нагадує американський вислів: „торгування конем". В такому насвітленні представляє можливість зміни американської політики Джозеф С. Гарш k Монітора. Він стверджує, що минулого тижня прийшла для Америки нагода до застанови над питанням постійности й щирости американської політики. Це станеться тоді, коли Совети, щоб відвернути свій напрямок з войовничої непримиримости до приємливої, хоч і сумнівної вартости, співпраці. Американська політика має на цілі оздоровити західну Европу, щоб уздоровити цілий світ. Таке оздоровлення було б теж пожадане, якби так Росія завела поведінку приємного обличча, а не покривлювання. Допустімо, що Росія змінить своє обличчя, то що тоді? Нема сумніву, що тоді відпала б потреба нести допомогу західній Европі і тоді можна б пізнати, кілько то людей, що критично ставляться тепер до Росії, нагло змінило б свій спосіб писання.

Що чужинці думають про можливість зміни політики збоку Америки, на це наводить Гарш зміст розмови з одним французьким дипломатом, який довго сперечався про політику Америки й Росії відносно Німеччини, а потім сказав: „Очевидно, ми мусимо завжди мати на увазі, що одного дня ви, американці, договоритеся з Росією нашим коштом".

В Лондоні, каже Гарш, він почув дещо з тих часів, коли то Америка була готова поділити між себе й Росію іранську нафту, а усунути Англію. Навіть ще в Москві Америка передумувала про сфери впливів і тому Англія не знала, що з того може вийти, твердить кореспондент Монітора. Ішло про те, щоб Росія тримала собі своїх сателітів у східній Европі, а Америка опанувала б Китай по Великий Мур, а потім, менше-більше, обі держави поділили б між собою нафту на Середнім Сході.

Америка ніколи ніяких таких заяв не складала. Тільки її поведінка давала Москві надію, що таке могло б статися, пише Гарш.

Теперішня непримирима політика Кремля відносно Америки зосереджується довкруги Пляну Маршала. Росія ще й тепер думає, що колись прийде час поділу світу між себе й Америку й тому вона рахує на перемогу Генрія Волеса. Саме тому вона хоче при його допомозі заблокувати Плян Маршала в Америці, а коли зійдуться в Лондоні заступники міністрів закордонних справ тоді Кремль може вийти з якимсь предложенням, яке вказувало б на можливість поділу світу на дві сфери: російську й американську. Якщо Росія вже прийшла до висновку, що вона не зможе насильствами вбити Пляну Маршала, вона буде намагатись осягнути це мирною дорогою, твердить кореспондент Монітора.

З обох кореспонденцій, а це Ню Йорк Таймса і Монітора, виходить ясно, що щось може нагло статися в глобальній політиці. Нема сумніву, що Москва рішена щось заоферувати. Коли оприлюднення звіту Айзенгавера з заключенням, що „мир непевний, а Америка заслаба", мало би бути відповідю Америки на таку оферту, то добра з цього не видати.

Микола Чубатий.

Ще про український націоналізм в Академії Наук

В перших днях грудня американська преса принесла знов вістку про нову чистку в Академії Наук Української Соціялістичної Рядянської Републики. Тим разом прогрішився старий поет та письменик Максим Т. Рильський, голова інституту мистецтва, фольклору та етнографії. Нагрішили тим разом етнографи, а найважчі закиди піднесли таки проти голови Максима Рильського. Чистку тим разом зарядила нова мітла, свіжо вибраний президент Академії Наук, Олександер В. Палладин, наслідник померщого Олександра Богомольця. Які конкретні закиди піднесли проти Максима Рильського, американська преса не згадала, хоч виглядає, що йде знов про український націоналізм. Це певне, як розглянути останні два випуски „Вістника Академії Наук УССР", за кінець 1946 та 1947 рік, які саме недавно надійшли до Америки.

У випуску тої офіціяльної публікації Академії Наук з кінця минулого року подано подрібно чого советська влада та комуністична партія домагається від Української Академії Наук по її бездоріжжю попередних років, що закінчилося основною чисткою членів інституту української літератури та конфіскатою Начерку Історії Української Літератури, виданою академією. Цю волю Кремля передав вченим академикам на пленарній сесії академії тов. В. З. Литвин, секретар Комуністичної Партії большевиків України, у своїй двогодинній доповіді, окремо приготованій для вчених людей, членів Академії Наук.

Тов. Литвин, довірена особа Кремля, підніс зокрема закиди проти Відділу Суспільних Наук Академії, в якій большевики від кільканадцять літ спакували українську історію, літературу, мистецтво, право, соціологію та все, що відноситься до економії України. Товариш Литвин зокрема підніс закиди, що цей підозрілий Відділ Академії не інтересується історією Росії, її літературою, мистецтвом та фольклором, так, наче б Росія не мала своєї власної десятикратно краще випосаженої Російської Академії Наук, існуючої під назвою Союзної Академії Наук.

Наукові працівники Відділу Суспільних Наук сторонять від актуальних проблем — говорив дальше тов. Литвин — а оброблені теми далекі від життя, як от „Українські Деревяні Дзвиниці", „Народні Головні Убори", „Типи Садиб в Україні", тощо. Чому наукові працівники сторанять від актуальних тем, для нас ясно. Актуальна тема зачіпає пануючу систему національного г н е т у України, тому наукові працівники волять займатися старими речами, що на них не можуть стягнути клопоту, коли хотять зберегти свої голови.

А проте таки не втекти їм від напасти, бо тов. Литвин домагається від них виразно ненаукової діяльности та каже: „При розробці тем історії України, економії, історії української літератури, фольклору та етнографії ці питання штучно відриваються від російської історії, економіки, літератури, фольклору та етнографії... Слабко розроблюється питання спільноти історичної долі словянських народів..." Отже Кремль устами тов. Литвина домагається, щоб українські вчені доказували це чого не було та нині не має, а саме спільности літератури, економіки, фольклору та етнографії України і Московщини.

Мабуть й остання напасть на інститут української етнографії та на Максима Рильського пішла звідти, що українські наукові працівники не вміли виказати, що поміж життям та духовістю українців та росіян існує тісна лучність, навіть тоді, як її цілком не має.

Та найважнішим, неначе головним, гріхом Відділу Суспільних Наук Академії — по думці тов Литвина — є це, що там таки десь по закамарках Академії мимо тількоразових чисток та кроплень, таки існує ще дух Михайла Грушевського. Ось що він про це говорить: „Аналіз перекручень і плутанин (в історії України) показує, що їх автори опинились у полоні буржуазна-націоналістичної концепції Михайла Грушевського та його школи". Тут товариш Литвин (вже не знати котрий раз з черги) зводить основний бій з історичними поглядами Михайла Грушевського, яких ніби то основним блудом має бути це, що він розглядає „історію України як минуле створене спільністю національних інтересів українського народу". По думці тов. Литвина таких спільних національних інтересів український нарід ніколи не мав. Значить, не повинно бути історії української нації як такої. Існують тільки інтереси російської нації як цілости, але інтересів українського народу ніколи не було, бо видно, по думці тов. Литвина, українці це етнічна маса, яка має бути на службі інтересів Московії.

„Націоналістична концепція історії українського народу, висунута та розроблена Грушевським і його школою — по думці секретаря КП(б)У, Литвина — являє собою плід найбезсоромнішої буржуазії, ідеологом та політичним ватажком якої був М. С. Грушевський. На історичних працях М. Грушевського весь час виховувались кадри найлютіших ворогів українського народу".

„На жаль, викриття антинаукової суті історичних праць Грушевського, а також політичного обличча цього керівника та ідеолога української націоналістичної буржуазії, досі це не доведене до кінця українськими радянськими історикамн. Гострота критики хиб і помилок в галузі історії останнього часу не посилились, а навпаки трохи притуплюються".

З цього видно, що українські вчені, мученики за справу української національної культури, по тільки разових чистках в Україні затиснули зуби і таки не дають себе змусити виписувати сотки сторін нісенітниць на доказ, що М. Грушевський був ворогом українського працюючого люду. Під кінець тов. Литвин, лякей московського пана, доходить до остаточного заключення і взагалі заперечує існування української національної культури.

„Дехто розглядає викриття ворожих нам буржуазно-націоналістичних концепцій та по-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

„ТРЕТЯ РЕВОЛЮЦІЯ"

Оповідання

3)

— Н-да... — промовив патлач, і всі мовчки пішли до дверей. Марта Данилівна проводила їх.

— Заходьте до нас, — кокетувала вона, — моя племінниця видужає... заходьте.

На вулиці безугаву торохтіли повозки — в'їздила махнівська валка.

* *

Ксана прокинулась пізно; за вікном був імлистий ранок пізньої осени. Ксана раптом підвелася, загортаючись у своє пальто, і пригадувала. Вона тремтіла з холоду й невиразних кошмарів минулої ночі.

В інших кімнатах було тихо. Ксана одягла пальто в рукави й пов'язалася теплою хусткою. Але в'їдлива осіння вогкість дошкуляла їй у непаленій, важким холодом пройнятій, кімнаті. Зуби її почали нервово цокотіти.

В їдальні, скоцюрбившись на канапі й руки під пахи сховавши, спав господар, Григорій Опанасович. Колька солодко хріп, натягши на себе своє й батькове пальто і зверху великий килим. Марту Данилівну Ксана знайшла коло вікна, де сама вона вночі дивилася на темну вулицю.

— Що ви тут, тьотю, робите? — спитала вона.

Марта Данилівна скинула на неї набряклі синяві очі.

— Я дивлюся... може ще прийдуть.

— Треба розпалити печку, тьотю. Холодно.

Вони принесли з льоху рештки дров і взялися коло пузатої „буржуйки". Дрова сичали, жінки дмухали, ковтаючи дим і солоні сльози. Марта Данилівна розповідала:

— Знаєш, вони такі прості... Зовсім не такі страшні, як казали... Прості хлопці. Взяли гроші — так усі ж беруть. Погрозились убити — так це всі так. А не грабували. Ми зваримо кави, Ксано. Є ще трохи хліба. Ти спала так спокійно. Вони на тебе дивились.

— Дивились? Я це почувала... мені якось було так важко...

Ксана замислилась і сказала:

— Тьотю, а що, якби до нас прийшов сам Махно? Ти злякалася б?

— Ні. Тільки що нічим приймати. Пам'ятаєш, раніше було — цукерки, вино? На мої іменини, згадуєш?

Марта Данилівна смутно посміхнулась. Колись воно було, казкове спокійне життя, а тепер його й уявити важко. Хіба можна повірити — були такі часи, коли люди вставали по теплих хатах, умивалися, пили чай, розходилися на посади. Потім обідали.

Дрова взялися полум'ям і залізна буржуйка весело тріскотіла. Жінки насолодно схилилися до пічки й ловили її тепло. Марта Данилівна збадьорилася й почала нервово, улесливо сміятися. Так вона навчилася за революції.

— Ти подумай, Ксано, як усе перекинулося... Коли революція почалася — всі раділи, ходили демонстрації, червоні стрічки. Була радість — правда, й ти раділа? А я підраховувала — оце вже п'ятнадцятий раз беруть місто, стріляють, роблять труси... Це п'ятнадцята влада! Хіба хто думав? Коли приходить влада, я молюся — знаєш за що? Щоб влада продержалась довго — довго... хоч місяців зо два!

Вона замовкла, потім схопилася й постягала з Кольки все накриття.

— Колько! — гукала вона. — Вставай! Ач, як потягається!

Колька невдоволено підвівся.

— Ви, мамо, зранку починаєте ґдирати... Ви перевищуєте свою владу наді мною...

— Ти — нахаба!

Колька тим часом будив батька.

— Вставай, старий буржую! Годі дрихнуть!

— Боже мій, який це нахаба росте, — шепотіла мати.

Вона мішала на буржуйці руду каву з ячменю й думала про старшого сина Альошу. Вона любила його найбільше. Це її дитина. Він виріс високий, стрункий. І як їй було терпіти, коли всі знайомі, всі близькі люди казали: її син — комуніст! Вона плакала, благала, проклинала. І в кого вони повдавалися, такі вперті?

Колька, скинувши сорочку, зробив шведську гімнастику й наприкінці став на руки догори ногами. Уміння ходити на руках давало йому право трохи згорда ставитись до людей.

— Видай мені порцію, мамо, — заявив він, — я піду в город.

Григорій Опанасович, напившись гіркої кави з черствим хлібом, теж узяв картуза.

— Ти куди? — запитала дружина.

— Оце так... Треба йти...

За три дні боїв він страшенно занудився за своєю посадою. Та й взагалі за часи революції він до посади почав ставитися інакше. Він був син сільського писарчука. Двадцять років він старанно упоряджав свою домівку, радіючи з кожного купленого стільця, канапи, тарілки. А тепер він домівку зовсім розлюбив. Він не бачив перед собою мети. Його мрії про піяно й невеличкий власний будинок розбила революція. Вона відняла в нього старшого сина, що він, за його пляном, мав бути інженер. Революція була Григорієві Опанасовичеві якимсь несподіваним викором, що рапто усе зломив. Так здавалося спочатку й було боляче. А згодом революція стала безконечним, далеким шумом. І то посада йому допомогла. Прийдеш. І — тихо. Десь зміняється начальство, ідуть нові накази, а на столі одноманітні відношення, а коло столу — спокійно.

Григорій Опанасович вийшов хутко з помешкання, не слухаючи, що кричить йому навздогін дружина. На вулиці він зідхнув вільніше, натяг кашкета, поставив комір пальта і попростував, зігнувшись, мертвими вулицями до головного поштамту.

* *

Незабаром, як Григорій Опанасович пішов на посаду, додому завітав його старший син Альоша. Мати, побачивши його, спочатку жахнулась: Альоша був у такій самій, як у ночі махнівці, кожушанці.

— Здрастуй, мамо, — сказав Альоша і додав, — нагрій мені води, я вмиюся.

(Дальше буде).

Д-р Володимир Галан, Екз. Директор ЗУАДК.

Звіт з праці ЗУАДК за 1947 р.

(на зборах Дирекції в Ню Йорку, Готель Пенсилвенія, 24. січня 1948).

Хвальна Дирекціє!

Рішенням Річних Зборів З.У.А.Д.Комітету дня 22. лютого 1947 загальні директиви праці Комітету заключались в постановах:

а) Вислати допомогову місію до Німеччини та Австрії;

б) Нести всебічну поміч новій іміграції, зокрема в її переселюванні;

в) Перевести збірку між американським нашим громадянством на загальну суму 200,000.00 дол. та зужити їх на згадані цілі.

Ці загальні постанови доповнила Дирекція ЗУАДК на своїх зборах дня 15. березня 1947 та 24. травня 1947 р., а саме:

1) Вислати допомогову місію через новостворену організацію ЮРКА, складену покищо з двох представників;

2) Дати негайну допомогу потребуючим нашим скитальникам, зокрема в Німеччині та Австрії за апробатою наших допомогових Комітетів в цих країнах, себто ЦПУЕ в Німеччині та УЦДОА в Австрії, й після встановлення порядку і першенства допомоги;

3) Піддержати працю Комітету і Суспільної опіки у Франції та Італії;

4) Признанням окремої допомоги нашим науковцям в сумі 5,000 дол. та використанням цеї суми у формі харчової допомоги в нагороду за наукові праці, які визначить і заапробує Науковий Видл наших наукових установ;

5) Признанням окремої допомоги в малярських приладах та харчах нашим мистцям, визначення і на цю ціль суми 5,000 дол. та влаштування виставки їх творів;

6) Признанням окремої допомоги нашим пластунам, щоби уможливити їм участь в міжнародному Джемборі у Франції літом 1947 р. призначенням суми 2,000 дол. на їх видатки та висилкою 50 харчевих КАРЕ пакунків на їх прохарчування.

7) Признанням суми 5,000 дол. для праці Українського Допомогового Комітету в Римі та суми 175 дол. на протези для інвалідів в Італії. З суми $5,000 одна тисяча була призначена на допомогу нашому шкільництву в Австрії;

8) Признанням постійної допомоги українському діячеві в Бельгії в сумі 151 дол. (25 дол. місячно). Цей діяч осліп і живе тільки з піддержки ЗУАДК;

9) Висилано і признано Екзекутивою суму 600 дол. на лікування в санаторії в Швайцарії українського письменника;

10) На поміч поодиноким людям в Німеччині, Австрії, Італії, Польщі, Чехословаччині та Франції вислано пакунків КАРЕ на суму 19,916 дол.

11) Передано Сестрам Василіянкам на спроваджування сиріт суму 12,075.50 та оплачено висилку харчових пакунків, висиланих дітьми Сестер Василіянок під кличем: Діти-Дітям;

12) На допомогу новим імігрантам в Америці та організацію їх захисту зглядно прийняття в Ню Йорку, асигновано суму 500 дол. та на поміч поодиноким новим імігрантам суму 858.00 дол. Загально ціла допомогова акція у різних видах безпосередньої допомоги виносила суму поверх 54,000 дол.

Для кращого зрозуміння нашої допомогової акції треба усвідомити собі, що на основі звіту Конгресового Американського Комітету наша скитальщина лише в таборах ІРО представляється так:

Австрія:		7,494
Німеччина:		
Британська зона	29,215	
Французька зона	3,875	
Американська зона	57,335	
Разом Німеччина		90,425
Італія		337

Разом в таборах ІРО нараховує статистика 98,256 українці.

В самій тільки американській зоні працювало 19 добродійних організацій з загальним персоналом 774 осіб-американців. Розділені так:

Джувіш Джойнт Реліф	305
Гібру Імм. Сосайеті	38
Джувіш Аппіл фор Палестайн	104
Джувіш Коміті фор Реліф	14
ОРТ	49
Вад Гадцала	12
Нешн. Кат. Велфер Конф.	50
Чорч Ворлд Сервіс	28
УМКА	61

На загальне число 774 представників, жидівські організації мали 522, а всі прочі 252, між тим наша ні одного.

Над цею статистикою повинні застановитися ці наші патріоти, які вважають висилку представників до Европи безцільним викидуванням гроша.

Дуже цікавою є теж статистика відносно вишколу та даного заняття нашої іміграції.

Між українцями є 19,921 чоловіків і 12,397 жінок, які мають певні професії чи вишкіл. Найбільше є вишколених фармерів, учителів, теслів і т. д. З нашої ділянки, себто соціяльної праці, між українцями поданий один мужчина та дві жінки.

Приглядаючись цим двом рубрикам, цебто числам про американське представництво та розподіл фахів, вам стане ясним, чому пости в адміністрації таборів попали балтам чи в справі виїзду до ЗД.

Треба тут згадати, що ця статистика була відома нашому Комітетові і він в значній мірі причинився до цього, що ця американська офіціяльна статистика випала в нашу користь. На зборах Громадянського Комітету в Дітройт, які відбулися дня 28. квітня 1947, промовляв конгресмен Джевітс з Ню Йорку. Цей конгресмен заявив, що між скитальцями є теж мала горстка (спрінклінґ) українців. Будучи на цьому відчиті теж як гість цеї організації, я звернув увагу конгресменові на його помилку, дав йому нашу статистику, яку він обіцяв використати і справити свої заваги на будуче. Це він зробив, бо він був головним виданцем конгресового звіту і він звідував табори наших скитальців в Европі.

Наведена вгорі статистика та наші власні помічення з моєї поїздки в Европу як і бажання організованого нашого скитальчого життя наказували нам звернути увагу на висилку представництва до Німеччини, а ще більше на визнання нашої орг. УННРА чи ІРО, бо тільки таке офіційне визнання могло принести полекшу нашим братам.

Щоби якнайскорше вислати цих представників, дирекція нашої організації рішила на зборах 15. березня, а опісля 24. травня, старатись вислати цих представників навіть через нову організацію ЮРКА, а коли це не вдалося, Екзекутива рішила старатись про самостійне визнання нашої організації, як це обіцяла нам військова Команда в часі мого побуту у Франкфурті в січні 1947.

Одержавши повну згоду Військової Команди, ми внесли прохання до ІРО та предложили їм певний плян праці, який був прийнятий і наш представник, адв. Смук, виїхав до Німеччини з повновластями цей договір підписати.

Підписання договору з ІРО наступило в Женеві дня 7-го жовтня 1947. На основі цього договору наш Комітет та Фонд Допомоги Українців Канади стають визнаними організаціями в користь українських скитальців та мають бути дорадчим тілом Військової Влади та ІРО в усіх справах, які відносяться до життя та переселення наших скитальників.

Цей договір підписано не в імені наших скитальців, але в імені нашого Допомогового Комітету, який взяв на себе виконання певних допомогових функцій в користь нашої скитальщини. Такий законний вихід був одинокий, бо навіть жидівські скитальчі організації як такі не є визнані американською військовою владою, але для них працюють визнані жидівські американські інституції. Згадую це тому, бо в журналі Вістник Організації Чотирьох Свобід України згадано, що висилка представників з Америки непотрібна, бо в Німеччині існують вже великі наші організації.

Ще раз підчеркую цей факт, який ствердять усі скитальці, що вони самі в американській та інших зонах мають дуже обмежений круґ ділання та що головне наше завдання це **була б висилка як найбільшого числа американських працівників до Німеччини** для правної допомоги, а ще більше для справи переселення.

Загальний договір з ІРО був доповнений Оперативним Договором на Німеччину в Гайдельберґу дня 6. листопада 1947 і на основі цього договору наш Комітет має право відкрити зараз офіси в Мюнхені, Франкфурті, Людвіґсбурґу та Штутгарті, а коли б зайшла потреба то і дальші офіси за порозумінням з місцевими відділами ІРО, яке зобовязується дати нашим робітникам приміщення, офіс, телефон та вергавз. І такі офіси вже працюють в Мюнхені та Франкфурті. Додаткових двох помічників виїхали до Німеччини дня 11. січня, а на місці адв. Смук прийняв до праці чотири місцеві сили з рядів наших скитальців.

Подібний договір вже запропонований ІРО на Австрію в часі побуту адв. Смука у Відні. Виходить, що на Австрію треба буде відчинити теж два офіси, а саме в Залцбурзі на американську зону та Інсбруці на французьку зону. Справа ця ще не закінчена.

Договір з ІРО дає нашій організації великі права та вкладає на неї великі зобовязання в харитативній праці. Виконання цього договору буде показчиком перед світом нашої організованости та наших дійсних християнських почувань.

Порозуміння з Канадою.

У звіті над договором з ІРО була згадка, що цей договір підписано теж від імені Канадійського Комітету Українців, з яким ми вже від давна співпрацюємо.

Законні вимоги окупаційних зон та практичне переведення допомогової акції і їх контроля вимагали повного поділу праці. На основі нашого порозуміння на нарадах в Оттаві, а відтак у Винипеґу, прийшло до повного порозуміння в цьому, що Канадійський Комітет вдержує Допомог. Місію в ондоні, а наш Комітет Допомогову Місію в Франкфурті, кожен на власні кошта. Канадійська місія бере під свою опіку скитальців в Англії, Бельгії та британській зоні, натомість місія нашого Комітету опікується американською та французькою зонами, Австрією, Францією і Італією. Між обома місіями є повне порозуміння і праця ведеться якнайкраще. Канадська місія вже працює в британській зоні, а офіс в Лондоні займається нашими полоненими з Ріміні та новою іміграцією, яка прибуває тепер до Англії на працю. Останні відомості, одержані від Канадської місії, вказують на їх перереорганізацію. Зогляду на короткий побут нашого представника у Франкфурті не можна ще здати собі справи, як уложиться кооперація обох місій, тимбільше, що Канадська місія переходить часті реорганізаційні зміни, а напрям їх праці теж часто зміняється.

З листів щойно одержаних виходить, що Бюро в Лондоні урядило в останньому часі виставку народного мистецтва, концерти та скликало збори представників усіх таборів. Тепер Бюро передає цю працю Союзові Українців в Британії, а свою діяльність перенесе теж до Німеччини. П. Яремович став директором Бюра і перебуває тепер в Женеві, де робить старання в справах переселення. Чи це робиться в порозумінні з адв. Смуком, покищо невідомо. Є вказаним та бажаним, щоби праця в Женеві перед ІРО була ведена в повнім порозумінню обох місій. В цьому напрямку одержав вказівки наш представник у Франкфурті.

До Лондону ми вислали деж деяку допомогу в харчах і поверх 1,000 словарців англійських для роздачі між полонених вояків, як і висилаємо нашу пресу до усіх таборів полонених в Англії.

(Дальше буде).

В ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ И ОСВІТИ В КАНАДІ

Ця картина була поміщена в „Винипег Трибюн" з 31. січня 1948. Зправа бачимо д-ра П. Мапенка, директора Осередку Української Культури й Освіти в Виннипегу, як показує різні цінні памятники української культури п-нні Мисик.

У згаданій газеті поміщено теж довшу статтю про наукові матеріяли, зібрані в Осередку, які особливо важні для тих, що займаються історією східньої Европи, а зокрема історією України. Часопис згадує за спогади, які надсилають до Осередка з Европи та інших частин світу, в яких змальоване правдиве життя у Совєтах. Тими надісланими до Осередка матеріялами вже зацікавились два великі видавництва, що хотіли б видати їх англійською мовою. Ці, що переглядали ці матеріяли, кажуть, що вони могли б конкурувати навіть з книжкою В. Кравченка. Осередок має вже 46 різних спогадів і певний, що одержить їх ще куди більше. Має теж твори молодих композиторів, що родились в Україні за большевицького режиму. Є теж і наукові праці.

Микола Кокольський.

Верховино світку ти наш...

Прийшли хлопці з Лавочного і Тернавки та розказують, що від Конюхова до Бескиду нема ні одного села. Людей вивезли, а села спалили. (Урwок'з листа).

Чуєте, верховинці, діти зеленого Бескиду? Ви, що виростали над цвітучими берегами Стрия, над воркітливим Опором, над кришталевим плесом Свічі, над бистрими хвилями Лімниці! Тямите батьківську хижу? Ту, де мама, добра мама, до сну вас колисала і коханим голосом пісоньку співала. Де ви перші свої кроки ставляли. Де ви малі ручента складали і до закоптілого, чорного образу Божої Матінци дивні слова незвичними устами промовляли. Де батькові щорсткі руки тихими вечорами гласкали ваші, вітром скуйовджені, кучері. Там росли ви на сонці радощів, то знов у хмарах турбот і суму.

І чого вона не бачила на свойому віку та мала, бойківська хижа своїми невеличкими, прислiпуватими віконцями! Були часи, коли вона тихо дрімала під шум столітних смерік. Тільки остра, бойківська сокира будила молитовну тишу карпатського бору. Тільки здрігався він від важкого ломоту поваленої смереки.

Аж прийшов удар. Десь у далекій Сербії глухий вистріл. І відгомін стократно Верховиною. Шляхами, доріжками, стежками, плаями плили десь на полудне сіро-сині мундури. Як журавлі у вирій. А в їх сліди ступали брунатно-сірі. Важкі гранати ранили Бескид, груди його розривали. Червона калина криваві ягідко ранила...

То знов ясні-радісні хвилини. Цвіте червона калина... Та недовго! З заходу буря і нові, оливково-жовті мундури на верхах Бескиду. Верховина їм чужа. Вони не розуміють її мови, ні серця не мають до неї І дальше калічать важко ранений Бескид, здирають із нього шати, вбирають у чуже лахміття. І так довгі, довгі літа. Аж- знову буревій! І з верхів Бескиду звіяний чужий намул.

Та спокою Верховина не зазнала. Надто вона гарна, надто цінна, щоби не скортіло її забрати. З далеких степів Азії ринула хмарою сіра сарана, що розлізлася по цілій галицькій волості і на зелених верхах Бескиду спинилася. Два довгі роки сарана гризла живе тіло Верховини. Два довгі роки мала бойківська хижа задихалася в важкій боротьбі за життя. Аж небо ригнуло вогнем і залізом і сарана розпорошилася кудись у невідоме.

Та у Верховині загніздилися хижі, кровожадні вовки. Ой заплакала ж бо бойківська хижина гіркими сльозами не по одній голові, що розторощена жандармською кулею впала в болото на бруднім Стрийськім базарі. Валялися ганчіркою скривавлені трупи на пострах буйної Верховини. І вітер з полонин колисав на Стрийськім базарі на вічний сон трупи своїх, невинно повішаних синів. І знов три року розривали хижі вовки Верховину. Три довгі роки морили її голодом, полювали на її синів. Та Божий Палець записав у книзі буття кінець пануванню вовчого племени. І так, як перед трома роками хлинули важкою хвилею сюди, так і відплили на захід.

Та не судилося втомленій, скривавленій Верховині віддихнути. Степ ригнув незлічимою ордою і залив, брудною хвилею, кожну її закутину по береги. Тільки бойківська хижа з прислiпуватими вікнами і бойківська, почорніла Божа Матір стали поперек дороги орді. І підложили горячої грані під усі чотири вуглі хатини. Спопеліла хижа, скапали камяними сльозами віконця, зотлів образ Богоматері.

Тільки відбитка страдального обличча, захована в самому серці, помандрувала страстним шляхом на неісходиму Сибір...

На пожарині полонинські дощі попіл розмивають. На пожарині бездомні, голодні собаки виють. На пожарині Мара блукає і свище Див... Верховино, світку ти наш!...

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Ще про український націоналізм в Академії Наук.

(Докінчення зі стор. 2.)

глядів М. Грушевського та його „школи" як похід проти української культури та інтелігенції. **Боротьба ведеться не проти української культури взагалі. Такої загально-національної культури в клясовому суспільстві не існує".** Іншими словами по думці офіціяльного представника комуністичної партії України немає української національної культури, бо українці не є одноціла нація. Така національна культура існує у „старшого брата", у росіян, але не в малоросів.

Чи ж диво, що людина в такій совєтській дійсності на Україні втікає від актуальних питань, або, щоб жити, береться за теми далекі від життя, які не зачіпають відношення України до Московії, пищучи про дерев'яні дзвіниці, убори і т. п.

Та й це ще не є безпечний шлях до спокійної наукової праці, особливо, коли в академії явилася нова мітла, якою став, новий президент академії Палладин. Щоб вдоволити Кремль, він мусить знов вимітати український націоналізм з академії, тому шукає його в етнографії українського народу, тому жертвою нової напасти паде старий український діяч Максим Рильський, що ще чудом зацілів серед совєтської дійсности мимо всіх переслідувань та чисток. І він мусів співати пеани на честь Кремля, як одинокої надії України. Та цього як видно замало. Кремль домагається, щоб українські наукові працівники заперечили існування української нації та її культури. Цього зробити вже навіть осторожному Максимові Рильському неможливо. Звідси конфлікт та новий клопіт для наукових робітників України.

„Кардинал Ґріффін вітає українців"!

Під таким наголовком англ. кат. часопис "CATHOLIC HERALD" з 16. м.м. помістив статтю-інтервю з Головою кат. церкви у Великій Британії, Їх Еміненцією Кардиналом Ґріффіном.

В окремому інтерю, — пише згаданий часопис, — кард. Ґріффін поінформував про свої заходи, яких метою прийняти українців гр.-кат. обряду до громади католиків-англійців.

Ствердивши, що заходи Кардинала являються найновішим етапом діяльности катол. церкви на терені Вел. Британії в ділянці церковного з'єдинення, що має за собою вже понад 200-літню традицію, і пригадавши коротко заслуги англ. кат. церкви, яка завжди помагала й піддержувала усіх католиків усіх часів, що колинебудь тут опинилися від часів франц. революції до останньої війни, — репортер "CATHOLIC HERALD" передає свою розмову з Кард. Ґріффіном, присвячену українцям греко-католикам у Вел. Британії.

На вступі, — пише звітодавець, — Кардинал рішуче заперечив будьтоби брит. католики байдуже ставились до українців гр.-католиків, які у великій кількості прибули до Вел. Британії, як добровільні робітники. Він заявив, що ще в грудні м.р., рішенням найвищих церковних кругів, засновано окремий комітет, який має зайнятися духовими і матеріяльними потребами як українців, так і інших робітників, що прибули сюди на працю.

Накресливши коротко історію унії східньої та західньої церкви, у висліді якої повстала українська греко-катол. церква під зверхністю Римського Папи, і відмітивши, що серед новоприбулих сюди українців переважають католики, Кардинал заявив:

„Не маємо найменшого наміру латинізувати українців католиків або православних, що знаходяться між ними, які можуть одержати ласку приєднатися до нас в нашій спільній вірності Святішому Отцеві, зберігаючи при тому право прославляти Всемогучого Бога, так, як вони це робили цілими віками.

Якщо б хтонебудь і денебудь з католиків хотів так поступати, протидіяв би Апост. Столиці, яка завджи виявляла повну пошану для східнього обряду, і як довго українці перебуватимуть в нашій батьківщині, так довго вони можуть зберігати свій обряд і ми сердечно вітаємо їх".

Говорячи про необхідність мати українцям греко-катол. власну церкву в Лондоні, Кардинал Ґріффін заявив:

„Я самий особисто шукав у північній частині Лондону за відповідним церковним будинком, хоч і— згідно з побажаннями українців — вони хотіли б мати церкву в околиці Паддінґтону і Нотін Ґілл. Але ж саме в цій околиці неможливо такий будинок піднайти. Посилав я теж нашого архітекта оглянути один будинок, який вони (українці) хотіли набути і на який я погодився дати задаток із діецізійних фондів, але архітект ствердив, що будинок на церкву непригожий".

Відмітивши, що українці-католики, яких число в Лондоні доходить до 200 осіб, мусять мати свій осередок і свою церкву, Кардинал заявив, що він доти не спічне, доки не довершить це діло.

Підкреливши, що його гарячим бажанням було б бачити всіх добровільних робітників, які сюди прибули, задоволеними з нового місця поселення, Кардинал ствердив, що він був глибоко зворушений, коли мин. осени, у висліді першої на терені Вел. Британії конференції укр. греко-кат. священиків, він одержав від учасників конференції вислови братньої любови і подяки за поміч і опіку, яку він виявив на добро греко-кат. церкви, що зараз переживає стільки терпінь.

Він згадав теж про Апостольського Візитатора для українців греко-католиків у Зах. Европі, Еп. Бучка, який, після утомливої поїздки по Зах. Европі, прибув теж до українців в Вел. Британії.

„Їх Ексц. Бучко, — ствердив Кардинал, — висловив мені своє вдоволення з умовин, в яких живуть і працюють українці у Вел. Британії, що і слід завдячувати визначній допомозі зо сторони командантів таборів". Еп. Бучко з'ясував теж Кардиналові чергові потреби українців католиків, а він запевнив його, що, не зважаючи на труднощі сьогоднішнього дня, він прийде із всякою можливою допомогою.

В тій цілі під патронатом кард. Ґріффіна утворено окремий комітет, що має занятися матеріяльними та духовими потребами добровільних европ. робітників, а в тому числі й українців. В склад цього комітету входять, між іншим: Єпископ Нотінґгему, помічник Єпископа Вестмінстеру та інші представники католицьких організацій.

Крім того, в останньому виданні католицьких епархіяльних відомостей "WESTMINSTER CATHEDRAL CHRONICLE" поміщено особистий заклик Кардинала до англійських католиків привітно зустріти всіх добровільних европейських робітників, а між ними і українців, помагати їм, щиро приймати їх вдома, відвідувати їх.

(„Українська Думка").

ТАТО НА ВТІХУ ДОНЕЧЦІ!—Мала Варвара Веллер з Дейтон, Огайо, глядить з подивом, що то виробив тато з сусідом з снігу. Цей великан ще їй у сні з'явився!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРИДЖ, ПА.

Дещо про громаду.

Мені довелося замешкати на старі літа в Ембридж, Па., тому я тепер зайтересувався українською громадою в цім містечку і хочу дещо про неї написати. Саме містечко начисляє 40,000 мешканців, в ньому є 7 великих фабрик, а про малі нема як згадувати, бо їх повно. Є теж 66 коршем, 4 фільмові театри, 2 банки, багато прилюдних шкіл нижчих і вищих, а крім цього кожна католицька парафія має ще свої народні школи.

Головна вулиця тягнеться на 14 блоків, будинки низькі, але гарні знадвору. Крамниці, як звичайно, різнородні. Знадвору виглядають багаті. Коли чужинець заїде до Ембриджа, містечко йому негайно сподобається, а коли найде роботу, то замешкає на завжди. Тільки про саме місто.

Тепер про українців, які тут проживають. Їх є біля 4,000 родин і вони діляться на чотири групи. Перша група це греко-католики по вірі і вони найбільші числом. Відділ 161 У. Н. Союзу, тобто бр. св. Василія Вел., який міститься про український катол. церкві, закупив недавно дім при 6-тій вулиці. Дім займає пів блоку, мурований, в ньому приміщений Український Клюб, дуже гарно уладжений. Церква мурована, а при ній парохом тепер о. Крохмальний. Є в пляні будувати незадовго парафіяльну школу. Дяковчителя тут нема, а дяківську працю виконує чоловік, який знає церковщину. Зате є тут добре поставлений церковний хор, яким дириґує панна Їжак, уроджена вже в Америці. За її щиру працю належиться їй велике признання, а родичам вдячність, що так гарно виховали доню. Вона дальше студіює каледж у Питсбурґу.

Друга група ділиться на дві галузі: одна, це відділ 276 У. Н. Союзу, з осідком у своїм власнім домі і з окремим клюбом при вул. Ґленвуд; друга галузь міститься при вул. Мелровз і там є від. 5 У. Робітничого Союзу. Обі галузі займаються більше спортом і політикою. Обі мають свої власні доми і клюби.

Третю групу, а це українську автокефальну церкву під ч. 9. Мелровз вулиці, веде о. Дворaківський, добрий церковний працівник і похвали гідний задля народної справи.

Є ще четверта група, тобто комуністи. Їх мале число і вони не признають нікого: ні хлопа, ні попа, але на диво, не наносять нікому шкоди.

Поза групами є ще одиниці, які стоять на хідниках з білими торбами і продають книжки. Вони називають себе „Єгова Витнес", не узнають ні неба, ні пекла й тому з ними важко порозумітися хрещеному чоловікові.

Ф. Спрінґер.

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

На пресовий фонд „Свободи" і скитальців.

Товариство ім. Ольги Басараб, відділ 348 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх зборах відсвяткувати 10-ліття свого існування в дні 29. лютого б. р. в церковній галі при Вест Рейен евеню. Рішено вислати з каси Товариства по $5 на пресовий фонд „Свободи" і для ЗУАД Комітету. На пресовий фонд зложили ще члени $12. На допомогу скитальцям зложили: по $5: Марія Періґ, А. Когут, а по $1: Анна Морозко і Йосифина Стахура.

За уряд 348 від. У. Н. Союзу: **Варвара Дубас,** предс., **Йосифина Стахура,** кас., **Марія Періґ,** секретарка.

ФРАНЦУЗИ ДЕМАСКАЮТЬ КОМУНІСТІВ.

Париж, 16. лютого. — Мешканці малого французького міста Сейнт Аманд біля Бурж були сьогодні чимало здивовані, як їх радіоприймачі почали нагло передавати компромітуючі політичні розмови комуністів з їх таємної наради в будинку міського управління. Вкінці поліція виявила, що в кімнаті таємних нарад під образами були заінстальовані підслухові апарати та получені з радіовисильною. Вважають, що радіопередачу таємних комуністичних нарад зорганізували члени протикомуністичного руху ген. де Ґолля.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 22. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Мейпл Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, вислухати звіту касового; буде вибір уряду на біжучий рік і кілька інших справ до полагодження. Наші члени повинні не забувати рекомендувати свою організацію У. Н. Союзу своїм знайомим і записувати свої діти, бо ж це найліпша, і найсолідніша асекураційна інституція. Тож до діла, щоби наше Братство в біжучому році подвоїти. — За Уряд: А. Цапар, предс.; А. Дида, кас.; П. Сціленийй, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 22. лютого, в годині 2. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів і члениць прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження. Рівнож просимо члинів і члениць не забувати за нових членів, бо кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу є продовжена. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. лютого, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на означений час. Напоминаємо довгуючих членів заплатити свою належитість, бо інакше можуть бути суспендовані. Кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу є продовжена, тому ко ний член, що має знайомого, повинен привести на збори і вписати його в члени. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас.; І. [illegible], секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 22. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 21. лютого, в год. 8. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 33 Іст 7. вул. На річних зборах вибрано такий уряд на 1948 рік: І. Єднпак, пр.; В. Стецько, заст.; М. Ликтей, секр.; І. артинець, кас.; тростіси: Н. Назаревич і С. Слива; контрольори: Н. Ковбасник і І. Бобецький; доглядачі хворих: Е. Бобицький і І. Бобецький; до прапорів: І. Макар і С. Слива; господар галі: М. Левко. Збори будуть відбуватись в кожну трету суботу в місяці. Адреса секретаря: Michael Lykty, 1211 Simpson St., Bronx 59, N. Y. — М. Ликтей, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of Taras Schevchenko Society, Br. 280, will be held Sunday, Feb. 22, at 2:00 P. M. Goodman Hall. All members are asked to be present as summer plans will be made. Delegates from the Organization meeting on sponsoring a Ukrainian Day Aug. 1st will make their report. The drive for new members is on so sign up now. — W. B. Husar, Cec'y.

БРОНКС, Н. Й. — Збори Тов. Любов, від. 298, відбудуться в суботу, 21. лютого в год. 7:30 ввечір в церковній галі, 1745 Вашингтон Еве. — В. Морозович, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 21. лютого в год. 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів і члениць прийти на ці збори конечно, бо маємо справи до полагодження. — І. Головка, предс.; В. Реновець, кас., Й. Ярема, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 22. лютого, в год. 2. попол., в сали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. удемо приймати нових членів до Союзу і Тов. без вступного. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла від. 85, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 22. лютого, в 1 годині попол., в Укр. Гали. Просимо прийти на час. Котрим членам невигідно приходити на збори, повинні заплатти піврічно або річно, а дістануть опуст від У. Н. Союзу. З вкладкам неможна очікувати ди останного дня, але треба заплатити найдальше до 25-го в місяці. Члени, котрі не заплатять на час, будуть суспендовані. — В. Шипула, предс.; О. Костюк, секр.-кас.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮ брата
ПЕТРА ГОДИМА
в Америці. Має мешкати в New York-у вже десять років. Його два сини називаються ДАНИЛО і ВОЛОДИМИР. Прошу зголоситися на адресу:
Mr. & Mrs. PAUL KUZYK,
552 Avenue C, Apt. 14,
Bayonne 2, N. J.

Пошукую в дуже важній родинній справі
п.п. БЕРЕЗІВ,
котрі походять з села Озірна, повіт Зборів коло Золочева. Відомости слати на адресу:
Mrs. JULIA MANIOSKY
524 S. WOLFE ST.,
BALTIMORE 31. MD.

МИХАЙЛО ПОДВОРНЯК пошукує
**ОМЕЛЯНА КРАВЦЯ
І ДАВИДА КОЛЕСНИКА**
з села Хотовиця, Кременецького повіту, Старо-Олексинецької гміни (Волинь). Вони самі, або хто про них знає, прошу зголоситись на адресу:
CHRISTINA SZASZ
2382 — 36th St.,
Astoria 5, L. I., N. Y.

ПОШУКУЮ синів брата
**ВОЛОДИМИРА І СТЕФАНА
БУҐРИН**
з села Яструбків, повіт Львів. Були забрані до російської армії в 1941 р. і німці взяли в полон в 1941 р. та до нині нема про них відомости. Хто знає про них, або вони самі, прошу повідомити мене:
FRANK BUGRYN,
299 Middle Street,
Forestville, Conn., U. S. A.

ТАРЗАН, ч. 1787. На ратунок Джени.

Коли пан нетрів завважав, що Джена пропала, він зрозумів, що вона пустилася за ним. Він кинувся всією силою, щоб її стримати.

Нкіма своїми бистрими ухами почула як дудніла земля поза нею. Вона скочила, щоб прослідити справу.

Коли Нкіма побачила свого приятеля, вона зіскочила на землю й сказала йому про полон Джени.

Пара з джунглів пустилася завзято в погоню за злочинною бандою, щоб врятувати Джену.